

Uutisia ja tiedonantoja – Nyheter och meddelanden

Kauko Mikkonen In Memoriam

Vaasan yliopiston aluetieteen emeritusprofessori **Kauko Mikkonen** menehtyi ankaran sairauden uuvuttamana Tampereella 29. syyskuuta 2019. Kauko Mikkonen oli syntynyt Nivalassa 31. joulukuuta 1941. Hänen vanhempansa olivat Karjalan evakkoja.

Mikkonen opiskeli Turun yliopistossa kulttuurimaantiedettä ja matematiikkaa valmistuen filosofian maisteriksi vuonna 1968. Vaasaan hän siirtyi vuonna 1970 Vaasan kauppakorkeakoulun silloisen rehtorin ja talousmaantieteen professorin Mauri Palomäen kutsumana. Mikkonen oli kvantitatiivisen maantieteen tuntija, jonka taitoja tarvittiin keskus- ja vaikutusalue tutkimuksessa.

Vaasaan siirtyminen oli Mikkosen tutkijanuran alku ja käännekohta, sillä hän toimi Vaasassa eläköitymiseensä asti. Tutkijanura alkoi vuonna 1970 juuri perustetun Vaasan kauppakorkeakoulun tutkimuslaitoksen tutkimusjohtajana. Vaasan kauppakorkeakoulun muututtua Vaasan yliopistoksi hän toimi Länsi-Suomen taloudellisen tutkimuslaitoksen johtajana. Mikkonen työskenteli Vaasan kauppakorkeakoulussa ja Vaasan yliopistossa talousmaantieteen lehtorina, apulaisprofessorina ja professorina. Vuodesta 1998 lähtien hän toimi aluetieteen professorina alanaan aluetalouden rakenteet ja toimijat. Mikkonen kutsuttiin vuonna 2003 Suomalaisen Tiedeakatemian jäseneksi.

Mikkosen ansiota oli aluetieteen integroituminen osaksi Vaasan yliopiston hallintotieteellistä opetusta ja tutkimusta. Aluetalouden lisäksi huomio kohdistui aluekehittämiseen ja suunnitteluun sekä hallintoon. Aluetiede on Vaasan yliopiston strategian ytimessä ja holistisena oppiaineena se yhdistää hallinnon ja talouden tutkimusta, mutta myös ympäristöön sekä ihmisten arkeen kuten asumiseen ja liikkumiseen liittyvien ilmiöiden tutkimusta.

Kvantitatiivisen aluetutkimuksen taitaja

Mikkonen tutki toiminnallisia alueita. Ne kuvaavat yhteiskunnan alueellista organisoitumista ilman hallintorajojen muodostamia, usein keino-tekoisia rajoja. Mikkosen tutkimustuloksia hyödynnettiin ja hyödynnetään edelleen kaupallisten palvelujen sijaintipohdintoissa ja julkissektorin aluerakennetarkoituksissa.

Mikkonen tunnetaan etenkin yhdyskunta- ja kaupunkijärjestelmien tutkimuksista. Häntä kiinnosti, miten keskusverkko, eli kaupunkien ja yhdyskuntien järjestelmä, on kehittynyt, ja mitkä tekijät selittävät keskusverkon ominaisuuksia. Häntä kiinnosti myös se, millainen Suomen optimaalisen eli keskus-ten edellytyksiä vastaavan ideaalisen keskusverkon tulisi olla ja millainen tulevaisuuden keskusverkko tulisi mahdollisesti olemaan. Näihin kysymyksiin Mikkonen etsi vastauksia sekä teoreettisten tutkimusten että tilastoihin ja kyselyaineistoihin perustuvien empiiristen tutkimusten avulla.

Kauko Mikkonen kehitti ja sovelsi työssään etenkin keskus- ja vaikutusalue teoriaa, jolla kuvataan yhdyskuntien muodostamaa järjestelmää. Hän teki yhdessä Mauri Palomäen kanssa useita merkittäviä tutkimuksia kuten vuonna 1971 julkaistun tutkimuksen *Optimaalisen keskusverkon simulointi Suomeen*. Siinä keskus-ten voimakkuutta arvioitiin keskustointojen kuten palvelujen tyyppin ja runsauden perusteella. Optimaalisessa simuloinnissa keskusverkon piirteitä mitattiin tilastomatematiikan menetelmien avulla. Keskusvoimakkuuksien eli keskus-ten tarjoamien palvelujen vaihtelua selitettiin ja laskettiin niille teoreettiset arvot. Keskustoimintojen aloista tärkein oli vähittäiskauppa, ja

keskusvoimakkuuden mittareita olivat mm. vähittäiskauppojen lukumäärä, henkilökunnan määrä ja liikevaihto.

Vuonna 1975 julkaistussa väitöskirjassaan Kauko Mikkonen analysoi entisen Vaasan läänin keskuspaikkajärjestelmää ja toiminnallista rakennetta. Hän ennusti taitavalla tilastomatematisella mallinnuksella alueen keskusverkon tulevaisuutta. Mikkonen hyödynsi keskusverkon kvantitatiivisia ominaisuuksia selittäviä malleja ja väestöennusteita. Keskus- ja vaikutusaluejärjestelmä oli tässä työssä osa toiminnallisen aluerakenteen laajempaa sisältöä, jonka muita elementtejä olivat liikenneväylät ja -tiheydet, väestön levinneisyys ja asiointitiheydet. Mikkosen väitöskirja on maamme kvantitatiivisen aluetutkimuksen moderni klassikko.

Hyvinvointivaltion aluesuunnittelun tutkimusperustaa

Keskus- ja vaikutusalueutkimukselle oli 1960–1980-luvuilla yhteiskunnallista kysyntää ja tutkimustuloksia hyödynnettiin etenkin seutukaavoituksessa. Maakuntien liittojen edeltäjät, seutukaavaliitot, luokittelivat alueensa yhdyskuntia palvelujen tarjonnan monipuolisuuden ja runsauden mukaan valtakunnanosakeskuksiksi, maakuntakeskuksiksi, kaupunkikeskuksiksi, paikalliskeskuksiksi ja kyläkeskuksiksi. Keskuspalveluista etsittiin myös aukkoja, joihin suunnittelun tuli kiinnittää huomiota. Huomion kiinnittäminen yksityisten ja julkisten palvelujen kattavaan tarjontaan oli kiinteä osa maamme alueellisen hyvinvointivaltion rakentamista. Keskusverkko muodostikin lähes 20 vuoden ajan seutukaavoituksen rungon. Keskus- ja vaikutusalueutkimuksia hyödynsi myös sisäasiainministeriö, jonka alaan tuolloin kuului aluesuunnittelu ja valtakunnansuunnittelu. Viimeinen seutukaavaliitoittain toteutettu keskusluokitus kuvaa 1980-luvun alkupuolen tilannetta.

Entisen Vaasan läänin alueella, nykyisten Pohjanmaan, Etelä-Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan maakuntien alueilla, tehtiin professori Mikkosen johdolla empirisiä asiointikäyntikyselyjä kotitalouksille 1970-luvulta alkaen neljänä eri vuosikymmenenä. Asiointitutkimukset toteutettiin 10 vuoden välein ja niistä ilmeni asiointikäyttyymisen suuntautuminen, tuotteiden ja palveluiden hankintapaikat ja niiden muutokset sekä alueen keskusverkon muutokset. Esimerkiksi vuonna 1980 taustalla oli silloinen uusi aluepoliittinen puitelaki, jossa yhtenä hyvinvointiin tähtäävänä tavoitteena mainittiin ”tärkeiden palvelujen saatavuuden turvaaminen koko maassa tasapuolisesti”. Lain perusteluosa oli Mikkosen mukaan epämääräinen ja hänen tut-

kimusaineistonsa avulla tärkeät palvelut tulivat täsmällisesti kirjatuiksi ja niiden saatavuus selvitetyksi tutkimusalueen kuntien ja sosiaaliryhmien tarkkuutta myöten. Asiointitutkimusten avulla selvitettiin myös asukkaiden kiinnittymistä maakuntaa pienempiin alueisiin ja heidän tietoisuuttaan niistä. Myöhemmin kysyttiin myös alueiden veto-voimaisuudesta sekä verkkoasioinneista. Mikkonen julkaisi tutkimusryhmineen lukuisia tutkimuksia keskusdynamikan muutoksista.

Keskus- ja vaikutusalueutkimus on keskeinen osa suomalaisen aluetutkimuksen historiaa. Se oli parin–kolmen vuosikymmenen ajan kansallisesti ja kansainvälisesti suomalaisen aluetutkimuksen vankimpia haaroja. Kauko Mikkosella oli keskeinen rooli tässä perinteessä ja sen uudistamisessa. Hänen vahvuutensa oli tilastomatemattinen mallintaminen. Vaikka keskus- ja vaikutusalueutkimuksen huippukausi ajoittuu Suomessa 1970-luvulle, sen ideoita voidaan pitää edelleen ajankohtaisina, vaikka internet ja verkkokauppa ovatkin muuttaneet hyödykkeiden ja palvelujen tarjoamisen sijainnin merkitystä. Mikkonen korosti, että olemme kaikki toimijoita keskusten ja vaikutusalueiden muodostamassa toiminnallisessa aluejärjestelmässä, sillä hyödykkeiden ja palvelujen tarjoaminen ja kuluttajien asiointikäyttyyminen synnyttävät keskus- ja vaikutusaluejärjestelmän. 1990-luvulla tutkimukset kaupunkiverkostoista syrjäyttivät keskuspaikatutkimukset. Kun keskuspaikkateoria korostaa keskusten välistä yhteistyötä, kaupunkiverkkojen teoriassa nousee keskeiseksi kaupunkien väliset virrat, funktionaalinen erikoistuminen ja globaali kilpailu. Kaupunkijärjestelmän rakenteessa on kuitenkin edelleen hierarkkisia piirteitä, joita voidaan selittää keskuspaikkateorialla.

Uran edetessä Mikkosen näkökulmat laajenivat. Esimerkiksi vuonna 2007 yhdessä Olli Wuoren kanssa tehdyssä tutkimuksessa tarkasteltiin tilastollisten menetelmien avulla vuoden 2040 aluerakennettamme nojautuen väestöennusteisiin, palvelusektorin toimipaikkojen määrään ja vähittäiskaupan liikevaihtoon. Julkaisun näkökulma oli paljon monipuolisempi kuin nykyinen pintakeskustelu metropolisoitumisen ja väestön keskittymisen välttämättömyydestä sekä maakuntien ja maaseudun väestökadosta.

Mikkonen oli kvantitatiivisen maantieteen edustaja ja hän sovelsi tilastomatemattisia menetelmiä keskus- ja vaikutusaluejärjestelmän lisäksi lukuisiin muihin tutkimuskysymyksiin kuten Suomen liikenneverkon kehityksen selittämiseen, innovaatioiden alueellisen diffuusion tarkasteluun, yliopiston yhteiskunnallisen vaikuttavuuden mittaamiseen sekä alueiden taloudellisen kehityksen ja kilpailukyvyyn selvittämiseen.

Yliopiston kolmannen tehtävän toteuttamista

Kauko Mikkosen ura on kunniakas osa Vaasan yliopiston historiaa. Hän oli ensimmäinen Vaasassa väitellyt tohtori. Professori Mikkonen hoiti aluetieteen professuurin lisäksi Vaasan yliopistossa useita luottamustehtäviä. Hän hoiti Vaasan yliopiston vararehtorin tehtäviä vuosina 1996–2003 ja yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan dekaanin tehtäviä 2004–2005. Näissä luottamustehtävissä hän osoittautui oivaltavaksi ja ututteraksi hallinnon kehittäjäksi. Hän kehitti Vaasan yliopiston tutkimustoimintaa yli 20 vuoden ajan julkaisu- ja tutkimus- toimittajan ja puheenjohtajan tehtävissä.

Mittavan tieteellisen uransa osana Mikkonen osallistui myös yhteiskunnalliseen keskusteluun. Hänet kutsuttiin lukemattomiin asiantuntijatehtäviin. Niissä hänen roolinsa oli aina tutkijan, ei koskaan konsultin. Nytemmin tällaista toimintaa kutsutaan yliopiston kolmanneksi tehtäväksi.

Mikkonen hoiti yliopiston kolmatta tehtävää jo kauan ennen kuin käsitettä oli keksitty.

Kauko Mikkonen oli tarkka, objektiivinen ja tasapuolinen. Hänen kanssaan nuorempien kollegoiden oli turvallista työskennellä. Yliopistotyön lisäksi Mikkonen oli monessa mukana. Hän oli vaasalaisen Pohjan Michet kuoron lyyrinen tenori ja rotareiden aktiivinen jäsen. Hänellä oli merkittävä luottamustehtävä Osuuskauppa KPO:n hallinnossa. Kaiken keskiössä oli kuitenkin perhe, vaimo Leena ja kaksi poikaa. Perheen lämmöstä Kauko lähti parantamaan maailmaa ja perheen lämpöön hän palasi.

SEIJA VIRKKALA

*Aluetiede, Johtamisen yksikkö,
Vaasan yliopisto*

HANNU KATAJAMÄKI

*Aluetieteen emeritusprofessori,
Vaasan yliopisto*

Anssi Paasista Vuoden Professori

Professoriliitto valitsi Vuoden Professoriksi **Anssi Paasin** Oulun yliopistosta. Valinta julkistettiin Communicatio Academica -tapahtumassa Vaasassa 17.1.2020. Professori Paasi on kansainvälisesti tunnettu, arvostettu ja siteerattu ihmismaantieteilijä, jonka tutkimusaloja ovat poliittinen maantiede ja rajatutkimus. Hänen tieteellinen tuotantonsa on erittäin laaja, ja monet tutkimukset on julkaistu arvostetuimmissa kansainvälisissä lehdissä ja julkaisusarjoissa. Suomen Maantieteellinen Seura ja *Terra* onnittelevat lämpimästi Vuoden Professoria. Anssi Paasin haastattelu julkaistaan Terran seuraavassa numerossa.

(Kuva: Maiju Pohjanheimo)

Professori Jarkko Saariselle AAG:n John Rooney palkinto

Maantieteen alan suurin tieteellinen järjestö, the American Association of Geographers (AAG), on myöntänyt Oulun yliopiston maantieteen professori **Jarkko Saariselle** vuoden 2020 John Rooney palkinnon. Kyseinen palkinto myönnetään erinomaisesta työstä sovelletun matkailu-, virkistys- ja urheilumaantieteen tutkimusaloilla.

Valintakomitean perusteluna Saarisen palkitsemiselle on esimerkillinen kestävyys ja yhteisöperusteisen luonnonvarahallinnan tutkimustoiminta matkailumaantieteen alalla. Vuonna 2013 Saariselle myönnettiin AAG:n Roy Wolfe palkinto matkailumaantieteen tutkimusalan tieteellisistä ansioista.

Suomen Maantieteellinen Seura – Geografiska Sällskapet i Finland

Toimintakertomus 2019

Vuosi 2019 oli Suomen Maantieteellisen Seuran 132. toimintavuosi. Maantieteen päivät järjestettiin lokakuussa Vaasan yliopistossa teemalla *The Power of Place*. Tapahtumassa käytiin aktiivista keskustelua kotimaisesta maantieteen tutkimuksesta ja optuksesta.

Hallitus

Suomen Maantieteellisen Seuran hallitukseen kuuluivat puheenjohtaja Maria Merisalo (2019–2021), varapuheenjohtaja Venla Bernelius (2019–2021), sihteeri Anuliina Hietamies (2019–2021), tilinhoitaja Olli Ruth (2019–2021), Tom Blom (2019–2021), Jan Hjort (2017–2019), Anna-Maija Kohijoki (2017–2019), Ilkka Ratinen (2017–2019), Mikko Joronen (2018–2020), Ville Savoranta (2019–2020) ja Ilkka Pyy (2018–2020).

Vuonna 2019 päätettiin ehdottaa vaalikokoukselle notaarin tehtävän lakkauttamista sekä notaarin ja sihteerin toimenkuvien yhdistämistä. Ne korvattaisiin perustamalla uusi toiminnanjohtajan tehtävä 1.1.2020 alkaen. Toiminnanjohtaja on Seuran toimihenkilö, joka ei kuulu hallitukseen. Kokoussihteerin jatkaisi edelleen hallituksessa.

Vuoden 2020 hallitukseen valittiin uusina jäseninä Antti Mäenpää Vaasan yliopistosta, Eeva-Kaisa Prokkola Oulun yliopistosta sekä Markus Jylhä Helsingin yliopistosta. Hallitukseen valittiin uudelleen Anna-Maija Kohijoki Turun yliopistosta. Jäsenistö kannatti ehdolle asettuneiden ehdokaiden valintaa. Puheenjohtajaksi valittiin Maria Merisalo, varapuheenjohtajaksi Venla Bernelius, kokoussihteeriksi Anuliina Hietamies ja rahastonhoitajaksi Markus Jylhä. Opiskelijajäseniksi kutsutaan Maria-Sofia Nurmi ja Samuli Taanila. Seura valitsi 27.11.2019 toiminnanjohtajaksi Laura Kippolan.

Seuran kokoukset

Vuosikokous

Vuosikokous järjestettiin 14. helmikuuta 2019 Helsingissä Porthaniassa (Yliopistonkatu 3). Vuosikokouksessa keskusteltiin Seuran vuoden ohjelmasta ja tulevasta toiminnasta.

Vaalikokous

Vaalikokous pidettiin 11. joulukuuta 2019 Helsingissä Porthaniassa (Yliopistonkatu 3). Kokouksessa käsiteltiin sääntömääräiset asiat, hyväksyttiin hallituksen esitys sääntömuutoksista ja vahvistettiin vuoden 2020 hallituksen kokoonpano. Toimintavuoden aikana hallitus kokoontui kuusi kertaa (hallituksen kokoukset 828–833). Hallituksen kokouksista ei maksettu kokouspalkkioita; ainoastaan matkakulut korvattiin.

Hallituksen kokoukset

Hallituksen kaikissa kuudessa kokouksessa keskusteltiin julkaisusarjojen tilanteesta, taloustilanteesta, jäsenasioista sekä muista Seuran ajankohtaisista asioista. Ensimmäinen kokous järjestettiin 14.2.2019 (nro 828). Kokouksessa keskusteltiin Avoimen tieteellisen julkaisemisen kansalliseksi strategiaksi -kommentointipyyntöstä, *Terran* ja *Fennian* toimittajien palkkioista, Tiedekustantajien apurahahausta, Kooma -tapahtuman suunnittelusta, viestintä- ja jäsenhankintasuunnitelmista sekä avoimen tiedejulkaisemisen kehittamisestä.

Kokouksessa (nro 829), joka järjestettiin 13.5.2019, keskusteltiin Kooma -tapahtuman kyselyn tuloksista, jotka hallitus koki arvokkaaksi tiedoksi. Ville Savoranta esitteli viestintäsuunnitelman. Jäsenviesti lähetään kaksi kertaa vuodessa (joulu- ja kesäkuussa). Kokouksessa tarkennettiin Markus Jylhän ja Villen työnjakoa viestinnässä. Markus esitteli verkkosivujen uudistusta. Uudistus on tarkoitus toteuttaa vuoden 2019 aikana. Päätettiin jäsenkyselystä, joka lähetetään kesäkuun kokouksen jälkeen. Aloitettiin keskustelu uudesta toiminnanjohtajan roolista. Kokouksessa päätettiin *Terran* ja *Fennian* palkkioiden jakautuminen. Valittiin teknisen taitajan tehtävään Leeni Herrala. Keskusteltiin *Versuksen* asioista. Päätettiin, että Anna Hakala ylläpitää Gradusta asiaa -palstaa, ja päätettiin sen budjetista.

Kolmannessa kokouksessa (nro 830), joka järjestettiin 13.6.2019, keskusteltiin Maantieteen päivillä Vaasassa jaettavista mitaleista ja palkinnoista. Päätettiin alustavasti, että päiville osallistuvat Maria, Venla ja *Terran* edustajana Hannu Linkola. Keskusteltiin Maantieteen päivien yhteydessä pidettävästä kirjoittajakoulutuksesta ja ehdotettiin,

että tästä tehdään traditio. Jatkettiin keskustelua toiminnanjohtajan työkuvaista sekä palkkioista. Maria ilmoitti osallistuvansa Versuksen kokoukseen. Päätettiin hakea rahoitusta Terran vanhojen numeroiden digitointiin Tiedekustantajien liitolta. Hannu Linkola esitteli *Terran* tilannetta ja hän esitteli päätoimittajaehdokkaat. Kokouksessa valittiin päätoimittajaksi 1.1.2020 alkaen yliopistotutkija, dosentti Maarit Sireni Karjalan tutkimuslaitoksesta Itä-Suomen yliopistosta.

Kokouksessa (nro 831), joka järjestettiin 5.9.2019, Markus esitteli jäsenistön tilanteen. Keskusteltiin, kuinka karhukirjeiden kanssa toimitaan. Keskusteltiin Maantieteen päivillä mitalein palkittavista ja vuoden parhaasta gradusta. Päätettiin, että arvioinnin suorittamiseksi tutkielmat ladataan pilveen. Kokouksessa päätettiin Maantieteen päivien osallistujista, ständistä, ständin aikataulusta, puheenvuoroista (Maria, Ilkka ja Venla pitävät puheet) sekä opiskelijoiden työpajasta. Keskusteltiin syksyn rahoitushauista. SMS haki rahoitusta *Versukselle* Alfred Kordelinin säätiöltä 10 750 €. Hakemuksen laativat pääosin *Versuksen* koordinaattori Laura Kippola ja opiskelijatoimituksesta vastaava Anna Hakala. Rahaa haettiin opiskelijatoimituksen vakiinnuttamiseen eli käytännössä Anna Hakalan palkkioon.

Päätettiin hakea TSV:ltä rahoitusta. Tämä on Seuran tärkein rahoitushaku, joka tehdään yhdessä *Fennian* ja *Terran* päätoimittajien kanssa. Kokouksessa päätettiin, että *Terran* painon kilpailutus siirtyy vuodella päätoimittajavaihdoksen vuoksi. Lisäksi puheenjohtaja luonnostelee syyskuun aikana *Versuksen* Laura Kippolan kanssa Koneen Säätiön hakemuksen *Versuksen* toiminnalle. Päätettiin hakea digitointia varten rahoitusta Tiedetoimittajien liitolta (STL), jonka syksyn rahoitushaku on 16.10.–15.11. sekä mahdollisesti Tiedekustantajien liitolta. Jatkettiin ja tarkennettiin toiminnanjohtajan työkuva. Keskusteltiin palkkion jakautumisesta. Päätettiin kokoussihteerin toiminnasta.

Keskusteltiin Terran ja *Fennian* asioista ja päätoimittajien tervehdyksestä hallitukselle. Kirsi Pauliina Kallio hakee Koneen Säätiöltä apurahaa. Keskustelimme, voiko kansainväliselle näkyvyydelle tarjota resursseja yhdistyksen kautta. Päätettiin, että lähtökohtaisesti suhtaudumme resurssien pyyntöön positiivisesti, mutta se harkitaan tilannekohtaisesti. Markus esitteli nettisivujen uudistustilannetta sekä pankin vastauksen kysymykseen e-laskuista. Hallitus on kartoittanut mahdollisuutta siirtä e-laskuihin (paperilaskuja ei enää lähetettäisi vuonna 2020). Kokouksessa päätettiin siirtä e-laskuun. Se otetaan käyttöön sillä oletuksella, että e-lasku toimii kaikissa nettipankeissa.

Kokouksessa tehtiin vielä lopuksi sääntöasian muutos: päätettiin esittää vuosikokoukselle, että kutsun vaali- ja vuosikokoukseen ei tarvitse olla (enää) painetussa lehdessä.

Kokouksessa (nro 832), joka järjestettiin 10.10.2019, keskusteltiin jäsenasioista ja karhukirjeistä. Ehdotettiin, että lähetään tavalliset karhuamislaskut. Päätettiin aloittaa e-laskuun siirtymisen prosessi tänä syksynä, mutta se otetaan käyttöön vasta ensi vuonna. Lisätään viestintään, että e-laskut otetaan käyttöön keväällä 2020. Keskusteltiin Maantieteen päivillä palkittavista. Päätettiin jakaa mitalit Seija Virkkalalle (Ragnar Hult -mitali) ja Sanna Mäelle (Iivari Leiviskä -mitali). Keskusteltiin syksyn rahoitushauista. Digitointia varten päätettiin hakea rahoitusta Tiedetoimittajien liitolta (STL), jonka syksyn rahoitushaku on 16.10.–15.11. sekä mahdollisesti Tiedekustantajien liitolta. Keskusteltiin myös *Terran* painosmäärästä (600) ja digitoinnin rahoitushauista.

Keskusteltiin vaalikokouksen kutsuista ja hallituksen erovuorossa olevista. Vaalikokous pidetään, ja *Fennian* ja *Terran* päätoimittajat kutsutaan vaalikokoukseen. Erovuorolaisia pyydetään ehdottamaan mahdollisia seuraajiaan. Hallitus tarvitsee 3 seuraajaa. Keskusteltiin lisäksi opiskelijajäsenen kauden pituudesta ja huomioitiin, että valitun opiskelijajäsenen paikkakunnalla ei sinänsä ole (enää) merkitystä. Ehdotettiin, että opiskelijajäseniä voisi olla 2 henkilöä, yksi Helsingin yliopistosta ja toinen olisi ns. kiertävä rooli. Etäyhteydet mahdollistavat tämän. Sovittiin, että yritetään innostaa opiskelijajäsen yliopistosta, joka järjestää Maantieteen päivät. Sääntöjä on mahdollista myös päivittää ("Lisäksi hallitus kutsuu 1–2 opiskelijajäsentä"). Päätöstä asian suhteen ei tehty, mutta tämä herätti hallituksessa rakentavaa keskustelua.

Jatkettiin keskustelua toiminnanjohtajan työkuvan muodostamisesta ja tarkentamisesta. Päätettiin, että rekrytointi toimeen aloitetaan 14.10.2019 alkaen. Hakuaika on 15.11.2019 asti. Seuraavassa hallituksen kokouksessa tehdään päätös toiminnanjohtajan valinnasta.

Fennian päätoimittaja Kirsi Pauliina Kallion kanssa on sovittu, että hän tulee vaalikokouksen yhteydessä kertomaan hallitukselle ja jäsenistölle *Fennian* (hyvästä) tilanteesta ja julkaisusuunnitelmasta. Kutsutaan paikalle myös *Terran* päätoimittajat, väistyvä ja uusi. *Versuksen* asiat: Esiteltiin, että *Versuksen* laskutus kulkee seuran kautta. Rahastonhoitaja hoitaa nämä. Tarkennettiin edelleen Maantieteen päivien roolitusta, ständiä ja plakaattia, e-laskun mainostamista, jäsenhankintaa sekä palkinnon saajien mahdollisia vastapuheita iltajuhlissa.

Muita esille tulleita asioita olivat Tieteellisten Seurain Valtuuskunnan pyyntö ehdottaa henkilöä Julkaisufoorumin ohjausryhmään. Seuran hallituksen ja sen keskeisten toimijoiden (lehtien päätoimittajat) kanssa sähköpostitse käydyin keskustelun perusteella SMS ehdotti apulaisprofessori Tuuli Toivosta Helsingin yliopistosta. Päätettiin rahan-keräyslupa professori Markku Löytösen muotokuvaan -hankkeen toimeenpanosta. Hankkeen vastuuhenkilöksi nimetään professori Petri Pellikka ja rahastonhoitajaksi Olli Ruth. Petri Pellikka kutsuu hankkeelle ohjausryhmän. Lopuksi päätettiin, että Vaalikokous järjestetään 11.12.2019 kello 16.30 Porthaniassa (Sali B722).

Vuoden viimeisessä hallituksen kokouksessa (nro 833), joka järjestettiin 27.11.2019, keskusteltiin toimintasuunnitelmasta 2020. Lisäksi kokouksessa esiteltiin toiminnanjohtajan valintaprosessia ja päätettiin yksimielisesti valita uudeksi toiminnanjohtajaksi Laura Kippola. Kokouksessa käytiin myös läpi tulevan vuosikokouksen agenda. Markus Jylhä esitteli uudet nettisivut, Olli Ruth Seuran taloustilanteen. Toiminnanjohtajan kanssa tehdään varsinainen työsopimus alkuvuonna. Päätettiin myös, että yhdistys huomioi Tarton yliopiston maantieteen osaston 100 v. juhlat.

Jäsenasiat

Seurassa oli 496 vuosijäsentä, joista 25 on vapautettu jäsenmaksusta. Vuonna 2019 saatiin 19 uutta jäsentä. Seuran notaari on päivittänyt jäsenrekisteriä. Kynnystä Seuran ja jäsenistön välillä on pyritty madaltamaan entisestään. Pääkontaktit jäsenille ovat sihteeri ja notaari.

Vuonna 2019 Seuran tavoitteena oli kehittää jäsenhankintaa aktiivisesti. Uusien opiskelijoiden tavoittamiseksi luotiin markkinointimateriaali, jonka avulla SMS:n toiminnasta tiedotettiin kaikilla kampuksilla. Lisäksi panostettiin jäsenhankintaan Maantieteen päivien yhteydessä. Jäsenhankinta ja markkinointi onnistuivat hienosti. Maantieteen päiville ilmoittautumisen yhteydessä osallistumismaksusta sai alennuksen. Käytäntö todettiin toimivaksi ja menettelyn jatkamista tulevaisuudessa pidettiin toivottavana.

Talousasiat

Seuran tilinhoitajana toimi Olli Ruth. Aktiivinen vuoropuhelu julkaisusarjojen päätoimittajien kanssa katsotaan tärkeäksi sekä sarjojen toiminnan että Seuran talouden kannalta.

Julkaisu-toiminnan avustusta käytettiin *Fennian* ja *Terran* julkaisemiseen. Seuran lehtiä, myös vanhoja numeroita, on voinut ostaa Tiedekirjasta

(Snellmaninkatu 13, Helsinki). Seuran järjestötoiminta rahoitettiin jäsenmaksuista kertyneillä tuloilla. Jäsenmaksu oli vuonna 2019 42 euroa ja uusien opiskelijajäsenien ensimmäisen jäsenvuosi oli 10 euroa. Hallituksen kokouksissa on käyty aktiivista keskustelua jäsenhankintaan panostamisesta. Seuran toiminnantarkastajana toimi YTT Yrjö Myllylä ja varatoiminnantarkastajana FT Rami Ratvio Helsingin yliopistosta.

Hallitus on kokouksissaan keskustellut Seuran resursseista ja toimijoiden vastuunjaosta. Toimikauden aikana on tiedostettu, että rajallisten resurs-sien ja toimijoiden vähäisen lukumäärän vuoksi on tarpeellista miettiä seuran sisäistä työnjakoa sekä sitä, millaisiin asioihin Seuran toiminnassa halutaan keskittyä. Lehtien julkaisun ohella seuran rooli kannan ottajana ja maantieteen perinteen vaalijana nähdään tärkeänä.

Toimikauden aikana on todettu, että Seuran tulee pohtia olemassa olevien resurssien strukturoidumpaa keskittämistä sekä luopua niistä tehtävistä ja kanavista, joita ei pidetä Seuran toiminnan kannalta mielekkäinä. Vuonna 2019 Tiedekustantajien liitto myönsi Seuralle 10 900 euroa digitointiprojektin pilottihankkeeseen. Lisäksi Tiedekustantajien liiton hallitus myönsi Suomen Maantieteelliselle Seuralle 2000 euroa laitehankintaan. Kannettava tietokone sekä Adobe Creative Cloud -lisenssi tulevat Seuran julkaisujen, *Terran* ja *Fennian*, taittokäyttöön.

Seuran toiminta

Julkaisu-toiminta

Vuonna 2019 Seura avasi haun *Terran* uudeksi päätoimittajaksi 1.1.2020 alkaen. Uudeksi päätoimittajaksi valittiin Maarit Sireni. Vuonna 2019 avattiin myös haku *Terran* ja *Fennian* teknisen taittajan tehtävään. Taittajaksi valittiin Leeni Herrala, jonka toimikausi alkoi 1.9.2019.

Sekä *Fennia* että *Terra* ovat käyttäneet julkaisuissa tutkimusartikkeleissaan TSV:n myöntämää vertaisarviointitunnusta merkinä vertaisarviointimenettelystä käsikirjoituksen hyväksymisprosessissa. Seuran lehtien korkeatasoisuudesta kertoo se, että Seura käsittelee vuosittain useita pyyntöjä *Terrassa* ja *Fenniassa* julkaistun aineiston uudelleen julkaisemiseksi.

Fennia

Fennian päätoimittajana toimi Kirsi Pauliina Kallio Tampereen yliopistosta ja toimitussihteerinä Hanna Salo Turun yliopistosta. Toimitustyön tukena toimii *Fennian* tieteellinen neuvottelukunta (Editorial Advisory Board). *Fennia* on maantieteen alalla korkeata-

soinen tieteellinen julkaisu, joka leviää laajalle kansainvälisessä tiedeyhteisössä. Vuoden 2019 aikana ilmestyivät *Fennian* niteet 196:1 ja 196:2. Vuoden 2019 niteet ilmestyivät elektronisena OA -lehtenä, joka on kaikkien luettavissa TSV:n OA -alustan kautta. Yhteensä vuonna 2019 ilmestyi 10 tutkimusartikkelia, 11 Reflection -osion artikkelia sekä kaksi pääkirjoitusta.

Molemmat julkaisut, *Terra* ja *Fennia*, ovat nykyisin journal.fi -alustalla julkaistavia täysin avoimia julkaisuja. *Fenniasta* on tullut entistä aktiivisemmin ajankohtaisia keskusteluaiheita esille tuova kansainvälinen julkaisu. *Terra* on puolestaan ryhtynyt julkaisemaan esimerkiksi tutkijoiden syvähaastatteluja. Kumpikin julkaisu on suomalaista maantiedettä ja aluetiedettä aktiivisesti edistäviä foorumeita, joissa korostetaan myös monitieteisyyttä ja poikkitieteellisyyttä. Lehtien merkitystä kuvastaa *Terran* Julkaisufoorumi -luokituksen nostaminen tasolle 2 vuoden 2019 alussa. SMS:n jäsenjulkaisuna *Terra* ilmestyy myös painettuna versiona.

Terra

Terran päätoimittajana toimi FT Hannu Linkola ja toimitussihteerinä Evi-Carita Riikonen. Kirjallisuustoimittajana toimi Mikko Itälahti. *Terra* on kotimainen maantieteen pääjulkaisukanavana. Kaikkien artikkelien ja katsausten käsikirjoitukset käyvät läpi nimettömän, toimituksen ulkopuolisten asiantuntijoiden ennakkoarvioinnin. *Terraa* tullaan julkaisemaan avoimena julkaisuna. Paperinen julkaisu toimitetaan sen rinnalla jäsenille. Vuonna 2019 *Terraa* julkaistiin sekä digitaalisena OA -lehtenä että paperisena versiona.

Digitaalinen versio on saatavilla osoitteessa terra.journal.fi, josta tulee myös *Terran* varsinainen kotisivu – vanhaa sivustoa ei enää päivitetä. Jatkossa myös vertaisarviointiprosessi tulee siirtymään sähköiselle alustalle. Paperisen lehden merkitystä pidetään kuitenkin edelleen suurena, sillä se tavoittaa lukijakunnan virtuaalista versiota tehokkaammin.

Vuonna 2019 ilmestyi *Terran* 131. vuosikerta (131: 1–4), joka sisälsi 4 pääkirjoitusta, 9 tutkimusartikkelia, 2 katsausta sekä runsaasti useita keskustelupuheenvuoroja, uutisjuttuja ja kirja-arvosteluja. *Terran* vuoden todetaan olleen hankala, mutta tulevaisuus näyttää jokseenkin valoisaalta. Vuonna 2019 Seura valitsi *Terran* toimitusneuvoston jäseneksi erikoistutkija Kati Vierikon.

Versus

Seura oli toimikaudella aktiivisesti mukana *Versus* -verkkojulkaisun (AYS, SMS ja YHYS) toiminnassa. Seuran edustajana *Versuksen* toimituskunnassa 2019 toimi Ville Savoranta. Seura on myös tukenut *Versuksen* toimintaa tekemällä Maantieteen päiville tilaa sen ohjelmalle.

Maantieteen päivät

Vuoden 2019 Maantieteen päivät järjestettiin Vaasassa 24.–25.10.2019. Pääpuhujat olivat professori Ares Kalandides, *Rereading Doreen Massey: lessons for the practice of place*; professori Venla Bernelius, *Asuinpaikan valta: Suomalaiskaupunkien segregatiodynamiikka ja nuorten eriytyvät tulevaisuushorisontit* sekä professori Jukka Käyhkö, *Paikka nimeltä Maa – maantieteen rooli globaalin kestävyyskriisin tutkimuksessa ja hoidossa*.

Maantieteen päivien järjestelytoimikuntaan kuuluivat Vaasan yliopiston Aluetieteen laitos ja Suomen Maantieteellinen Seura. Keynote -luentojen ohella Maantieteen päivillä pidettiin suuri määrä maantieteen ja aluetieteen tutkijoiden ja jatko-opiskelijoiden esitelmiä ajankohtaisista tutkimustuloksista ja -hankkeista sekä keskusteltiin erilaissa teemaryhmissä ja paneelikeskusteluissa. Lisäksi opiskelijat otettiin huomioon aktiivisemmin kuin aiempina vuosina ja heille oli suunniteltu erikseen omaa ohjelmaa, mm. pecha kucha -tilaisuus.

Tunnustukset

Seura palkitsi Maantieteen päivillä Seija Virkkalan Ragnar Hult -mitalilla ja Sanna Mäen Iivarin Leiviskä -mitalilla.

Seura kutsui vuoden parhaan pro gradu -tutkielman kilpailuun mukaan kunkin maantieteen laitoksen parhaat oppinnäytetyöt kuluneelta lukuvuodelta 2018–2019. Kilpailuun vastaanotettiin ehdotuksia sekä oppinnäytetyön tekijöiltä että ohjaajilta. Kilpailuun lähetetyt työt arvioitiin kaikki korkeatasoisiksi, ja ne kattoivat laajasti maantieteen ja aluetieteen monipuolisia tutkimuskenttiä. Monissa graduissa oli yhdistelty ennakkoluulottomasti erilaisia menetelmiä ja työt oli laadittu huolella, aikaa ja vaivaa säästämättä. Seura valitsi voittajaksi Claudia Bergrothin tutkielman.

Seura palkitsi kevään 2019 maantieteen ylioppilaskirjoituksista parhaiten vastanneen Mynämäen lukion oppilaan Jouko Ilmari Leinosen sekä syksyn 2019 maantieteen ylioppilaskirjoituksista parhaiten vastanneen Turun Suomalaisen Yhteiskoulun lukion Pinja Cecilia Ahlbomin.

Kansainvälinen toiminta ja muut edustukset

Seuralla on ollut toimintavuoden aikana edustus muun muassa seuraavissa organisaatioissa ja tilaisuuksissa:

- Suomen Akatemian Luonnontieteiden ja tekniikan tutkimuksen toimikunta: professori Petri Pellikka

- Tieteellisten seurain valtuuskunnan hallitus, maantieteen edustajat FT Anna-Kaisa Kuusisto-Arponen (Tampereen yliopisto) ja varajäsen FT Kirsi Pauliina Kallio (Tampereen yliopisto)
- Tieteellisten seurain valtuuskunnan vuosikokous Helsingissä, sihteeri FM Anuliina Hietamies
- Maantieteen päivät Vaasassa, puheenjohtaja Maria Merisalo
- *Kokoontuvat opiskelevat maantieteilijät* –tapahtuma (Kooma) Turussa, puheenjohtaja Maria Merisalo ja KTT Anna-Maija Kohijoki. Julkaisujen päätoimittajat edustivat lehtiään *Tiedon tähden* -kiertueella.
- Kirsi Pauliina Kallio on edustanut *Fenniaa* Nordic Geographers Meeting -tapahtumassa Trondheimissa:
-17.6.2019: Fennia lecture 2019 by Professor Nicola Ansell, with commentaries by Professors Ragnhild Lund and Tatek Abebe, accompanied by a reception.
- 18.6.2019: Panel ”Opportunities and challenges in academic publishing”
- 19.6.2019: Panel ”The liberal subject and neo-liberal geography”
- Maantieteen kansainvälisen unionin (IGU) Suomen kansalliskomitea, professori Anna-Kaisa Kuusisto-Arponen, varajäsenen FT Olli Ruth
- Seura on jäsen EASE (European Association of Science Editors) -verkostossa, yhteyshenkilö Fennian päätoimittaja. Seura on Euroopan Maantieteellisiä Seuroja yhdistävän EUGEO -järjestön jäsen, yhteyshenkilö FT Tino Johansson.
- Suomen ikiroutatutkimuksen ja –tekniikan kansalliskomitea, professori Jan Hjort
- Seura on jäsen I.A.G. (International Association of Geomorphologists) -järjestössä, jonka kokouksissa Seuraa on edustanut emeritusprofessori Matti Seppälä

Tiedottaminen

Vuoden 2019 aikana avattiin uusi, päivitetty www.geography.fi -sivusto. Viestinnän vastuushenkilöinä toimivat puheenjohtaja, notaari ja sihteeri. Hallituksen sisäistä tiedotusta toteutettiin sähköpostin ja hallituksen intranetin kautta. Hallituksen intranet toimii samalla myös Seuran dokumenttien sähköisenä arkistona. Seuran jäsenviestintää pyrittiin kehittämään vuoden aikana ja Seuran hallituksen viestintäryhmä piti kokouksen viestinnän edistämiseksi. Seuran verkkosivuille ja Facebook-sivuille pyrittiin päivittämään aktiivisesti ajankohtaisia maantieteen tapahtumia ja julkaisuja. Seuran hallitus otti kantaa ajankohtaisiin teemoihin. Sihteeri pyrki vahvistamaan hallituksen ja julkaisusarjojen välistä vuoropuhelua.

Loppukatsaus

Seuran hallitus, sihteeri ja notaari tekivät tiivistä yhteistyötä Seuran toiminnan kehittämiseksi ja maantieteellisen tutkimuksen tukemiseksi. Maantieteen päivillä keskusteltiin aktiivisesti maantieteen ajankohtaisista teemoista. Seuran julkaisuissa ilmestyneet artikkelit edustavat kirjossaan hyvin maantieteen laajaa tutkimuskenttää.

Lopuksi Suomen Maantieteellinen Seura haluaa nöyrimmin kiittää jäseniään sekä kaikkia niitä yhteisöjä ja yksityishenkilöitä, jotka toimivat vuoden 2019 aikana Seuran sekä sen tarkoitusten ja toimintahankkeiden edistämiseksi.

ANULIINA HIETAMIES
Suomen Maantieteellisen Seuran sihteeri

Toimita teemanumero Terraan!

Oletko kiinnostunut toimittamaan teemanumeron Terraan? Jos sinulla on hyvä idea, ota yhteyttä päätoimittajaan. Teemanumeron voi koota esimerkiksi Terraan alaan kuuluvan tutkimushankkeen pohjalta. Se voi perustua myös tieteellisen kongressin työryhmäesityksiin, jotka jatkojalostetaan artikkeleiksi ja katsauksiksi. Ehdotuksia vuoden 2021 teemanumeroksi pyydetään 29.5.2020 mennessä.

Väitöksiä – Disputationer

Hallintotieteen maisteri **Antti Mäenpää** väitöskirja *The Challenges of Public Organizations in Coordinating Smart Specialisation and a Connectivity Model as One Solution* tarkastettiin Vaasan yliopiston johtamisen yksikössä 23. tammikuuta 2020. Vastaväittäjänä toimi professori **Vesa Harmaakorpi** Lappeenrantaan–Lahden teknillinen yliopisto LUT:ista ja kustoksena professori **Seija Virkkala** Vaasan yliopistosta. Aluetieteen oppialaan kuuluva tutkimus on julkaistu *Acta Wasaensia* -sarjassa numerolla 438. Se on saatavilla sähköisesti osoitteesta <osuva.uwasa.fi>.

Filosofian maisteri **Olli Karjalaisen** väitöskirja *Sirkumpolaarisen ikeroudan tilastollisen mallintaminen: geomorfologinen herkkyys muuttuvassa ilmastossa ja yhteiskunnalliset vaikutukset* tarkastettiin Oulun yliopiston Luonnontieteellisessä tiedekunnassa 13. maaliskuuta 2020. Vastaväittäjänä toimi professori **Martin**

Hoelzle Fribourgin yliopistosta Sveitsistä ja kustoksena professori **Jan Hjort** Oulun yliopistosta. Tutkimus on julkaistu *Nordia Geographical Publications* -sarjassa numerolla 49(1). Se on saatavilla sähköisesti osoitteesta <nordia.journal.fi/issue/view/49-1>.

Filosofian maisteri **Olli-Matti Kärnän** väitöskirja *Maantieteen ja ekologian kohtaaminen: korvikemuuttujien kehittäminen purojen biodiversiteetin ymmärtämiseksi* tarkastettiin Oulun yliopiston Luonnontieteellisessä tiedekunnassa 19. joulukuuta 2019. Vastaväittäjänä toimi Filosofian tohtori **Heikki Hämäläinen** Jyväskylän yliopistosta ja kustoksena Professori **Jan Hjort** Oulun yliopistosta. Tutkimus on julkaistu *Nordia Geographical Publications* -sarjassa numerolla 48(5). Se on saatavilla sähköisesti osoitteesta <nordia.journal.fi/issue/view/6078>.

Väitös- ja nimitystiedot Terraan!

Väitös- ja nimitysuutisten julkaisemiseksi väittelijän tai uuteen tehtävään nimitetyn tiedot tulee lähettää *Terran* toimitukseen mahdollisimman ripeästi.

Väitöskirjojen osalta mukaan liitetään väittelijän nimi ja oppiarvo, väitöskirjan nimi, ala, julkaisukanava ja mahdollinen sähköinen saatavuus, kustoksen ja vastaväittäjän nimi ja organisaatio sekä väitöksen paikka ja ajankohta.

Nimitysuutisiin liitetään tiedot tehtävästä ja sen kestosta sekä ytimekäs kuvaus nimitetyn ansioista. Sekä väitös- että nimitysuutisiin voidaan liittää valokuva. Aineisto lähetetään liitetiedostona. Tiedostojen muotoilun tulee vastata *Terran* yleisiä asetuksia (<<https://terra.journal.fi/about/submissions>>). Väitös ja nimitystietojen käsittelystä vastaa toimitussihteeri <evi.riikonen@gmail.com>.